

Urvalsprovet i nordiska språk (svenska som modersmål) och nordisk litteratur 2023

Förhandsmaterial

- Håkanson, N. (2017). *Ödmården*. Stockholm: Albert Bonniers förlag, s. 7-19. [Finns i PDF-format här.](#)
- Almegård, M. (2017). I väntan på Jonatan Lejonhjärta. I Nils Håkansons dystopiska roman *Ödmården* spelar språket huvudrollen. I *Språktidningen* 2017-5. [Finns i PDF-format här.](#)
- Lassus, J., Lindström Tiedemann, T. & Nordman, L. (2022). Då vi använder svenska offentligt ska språket följa språknormerna. I *Hufvudstadsbladet* 18.01.2022. [Tillgänglig online.](#)
- Dieker, C. (2022). Vikingaspår i brittiskt blod och språk. I *Språktidningen* 2022-6. [Finns i PDF-format här.](#)

Del 1 – Analysuppgifter 0–60 p

Del 1 består av två essäer (1.1a 0–20p och 1.1b 0–20p) och 10 frågor med korta svar (1.2a–j 0–20p).

Skriv fullständiga meningar. Skriv inte alternativa svar. Om du skriver alternativa svar, beaktas endast det svar som ger minst poäng. Svara på frågorna klart och tydligt med hänvisning till förhandsmaterialet. Var noggrann med att svara på uppgifterna 1.1a, 1.1b och 1.2 utgående från rätt material. Skriv dina provsvar på svenska. Svar som har skrivits på andra språk bedöms inte. Uppgift 1.1 – Essäer 0–40 p 1.1 Svara på både (a) och (b) utifrån förhandslitteraturen.

Bilagor:

Nils Håkanson. 2017. *Ödmården*. Stockholm: Albert Bonniers förlag, s. 7–19.

Jannika Lassus, Therese Lindström Tiedemann & Lieselott Nordman. 2022. "Då vi använder svenska offentligt ska språket följa språknormerna." I *Hufvudstadsbladet* 18.01.2022.

Mats Almegård. 2017. "I väntan på Jonatan Lejonhjärta. I Nils Håkansons dystopiska roman *Ödmården* spelar språket huvudrollen." I *Språktidningen* 2017-5.

Uppg. 1.1 a (0–20p) Skriv en språkvetenskaplig essä utifrån följande instruktioner.

Diskutera hur en språkvårdare skulle vilja redigera *Ödmården* för att göra texten mer tillgänglig för allmänheten. Skriv minst 200 ord.

Besvara i relation till *Ödmården* av Nils Håkanson (2017) och *Då vi använder svenska offentligt ska språket följa språknormerna* av Lassus, Lindström Tiedemann & Nordman (2022).

Ditt svar ska skrivas i essäform.

Hänvisa till följande texter:

Nils Håkanson. 2017. *Ödmården*. Stockholm: Albert Bonniers förlag, s. 7–19.

Jannika Lassus, Therese Lindström Tiedemann & Lieselott Nordman. 2022. "Då vi använder svenska offentligt ska språket följa språknormerna." I *Hufvudstadsbladet* 18.01.2022.

[Svaret får vara högst 3750 tecken långt inklusive mellanslag.]

Uppg. 1.1 b (0–20p) Skriv en litteraturvetenskaplig essä utifrån följande instruktioner.

Diskutera hur författaren Nils Håkanson använder språket i romanen *Ödmården* i en litterär kontext. Skriv minst 200 ord.

Besvara i relation till *Ödmården* av Nils Håkanson (2017) och *I väntan på Jonatan Lejonhjärta* av Mats Almegård (2017)

Ditt svar ska skrivas i essäform.

Hänvisa till:

Nils Håkanson. 2017. *Ödmården*. Stockholm: Albert Bonniers förlag, s. 7–19.

Mats Almegård. 2017. "I väntan på Jonatan Lejonhjärta. I Nils Håkansons dystopiska roman *Ödmården* spelar språket huvudrollen." I *Språktidningen* 2017-5.

[Svaret får vara högst 3750 tecken långt inklusive mellanslag.]

Uppgift 1.2 – Begrepp och definitioner 0–20 p

Du får tio (10) definitioner på språk- och litteraturvetenskapliga begrepp som du ska identifiera i korta utdrag i anslutning till definitionerna (a–e) eller från hela artikeln *Vikingaspår i brittiskt blod och språk* (f–j).

Plocka ut 1 exempel på varje begrepp och **motivera** kort varför du ser dem som exempel på detta.

Om du skriver 2 eller flera exempel, beaktas endast det exempel som ger minst poäng.

[Svaret får vara högst 250 tecken långt inklusive mellanslag.]

Bilaga:

Carl Dieker. 2022. "Vikingaspår i brittiskt blod och språk." I *Språktidningen* 2022-6

Uppgift 1.2 a: Attribut

Definition: Attribut är en bestämning till huvudordet inne i en nominalfras, t.ex. gula pennor.

Från artikeln:

"Ambivalensen kan handla om alla de ortnamn med skandinavisk klang eller ursprung som finns runt om i landet."

Uppgift 1.2 b: Konjunktion

Definition: Konjunktion är ett ord som binder samman grammatiskt lika delar med varandra, t.ex. päron **och** äpplen,

Från artikeln:

"I fornengelska kan verb i presens även markera framtid – vilket innebär att I come, 'jag kommer', kan vara något som händer i det ögonblick som det sägs, men det kan också avse något som händer längre fram i tiden."

Uppgift 1.2 c: Apposition

Definition: Apposition är en nominal bestämning i en nominalfras, t.ex. statsminister **Sanna Marin**.

Från artikeln:

"Särskilt inspirerade bör i så fall bönderna i grevskapet Yorkshire ha varit, där hälften av de totalt 1 550 kända ortnamnen var skandinaviska från slutet av 1000-talet."

Uppgift 1.2 d: Satsadverbial

Definition: Satsadverbial är en bestämning till en hel sats, t.ex. Du kan **väl** komma.

Från artikeln:

"Vilhelm Erövraren, eller Vilhelm I, föddes på Château de Falaise i Frankrike, men härstammar från vikingar. Han blir alltså den första normandiska kungen av England – och därför får nu religiösa, juridiska och litterära texter endast skrivas på latin och franska."

Uppgift 1.2 e: Passiv

Definition: Passiv är en enkel eller sammansatt verbform som visar att subjektet inte är agens, utan att någon annan utförde handlingen, t.ex. Flickan **blev biten** av hunden.

Från artikeln:

"Ambivalensen kan handla om alla de ortnamn med skandinavisk klang eller ursprung som finns runt om i landet. En del ser dessa ortnamn som ett bevis på att vikingar valde att bosätta sig där, och att de namngav platserna i enlighet med sin egen kultur och sitt eget språk. Andra menar att ortnamnen myntades av anglosaxiska bönder som var inspirerade av vikingarnas kultur."

Uppgift 1.2 f: Intertextualitet

Intertextualitet innebär relationer till andra texter, t.ex. citat, allusioner, parodier, adaptationer, imitationer, litterära referenser.

Uppgift 1.2 g: Liknelse

En liknelse mellan två begrepp innebär att två saker jämförs med varandra utifrån sina likheter med hjälp av ord såsom: "som" eller "liksom".

Uppgift 1.2 h: Tretal

Tretal innebär att ett ord, ett begrepp eller en idé upprepas 3 gånger.

Uppgift 1.2 i: Motsatser

Motsatser är ord eller beskrivningar som står i motsatsförhållande till varandra, t.ex. **antonymer**

Uppgift 1.2 j: Metaforer, som inte är liknelser

Metaforer är bildliga uttryck för att vidga språkets register och åskådliggöra något. Kan vara öppna eller dolda (t.ex. **stolens rygg, bergets fot**). Notera att även liknelser kan ses som en typ av metafor, men du får inte använda liknelser som exempel i den här frågan.

Del 2 - Språkfärdighet (0–40p)

Del 2 innehåller en essäfråga (0–40p)

Skriv fullständiga meningar.

Skriv inte alternativa svar. Om du skriver alternativa svar, beaktas endast det svar som ger minst poäng.

Svara på essäfrågan klart och tydligt med hänvisning till materialet. Var noggrann med att svara på uppgift 2 utgående från rätt material.

Skriv dina provsvar på **svenska**. Svar som har skrivits på andra språk bedöms inte.

Uppgift 2

Skriv en text på ca 400 ord om hur språk kan påverka andra språk, och hur språkkontakt kan synas i såväl vardagsspråk som i författares användning av språk i sina litterära verk.

Välj om du vill skriva texten ur ett språkvetenskapligt eller litteraturvetenskapligt perspektiv. Oavsett inriktning förväntas du referera till/ta som utgångspunkt Vikingaspår i brittiskt blod och språk av Carl Dieker (2022), Ödmården av Nils Håkanson (2017) och/eller I väntan på Jonatan Lejonhjärta av Mats Almegård (2017). Men det är din egen tolkning som gäller för uppgiften.

Din text kommer att bedömas på följande sätt: 1) förmåga att gå i dialog med texterna (10 p), 2) textstruktur och textbindning (10 p), 3) grammatisk korrekthet (10 p) och 4) ordförråd och idiomatik (10 p).

[Svaret får vara högst 3000 tecken långt inklusive mellanslag.]

Bilagor:

Nils Håkanson. 2017. *Ödmården*. Stockholm: Albert Bonniers förlag, s. 7–19.

Carl Dieker. 2022. "Vikingaspår i brittiskt blod och språk." I *Språktidningen* 2022-6.

Mats Almegård. 2017. "I väntan på Jonatan Lejonhjärta. I Nils Håkansons dystopiska roman *Ödmården* spelar språket huvudrollen." I *Språktidningen* 2017-5.

Bedömningsgrunder

Uppg. 1.1 a (0–20p) Skriv en språkvetenskaplig essä utifrån följande instruktioner.

Essän bedöms utifrån följande kriterier:

A) 5p – Essästruktur

Är det en essä med en klar och tydlig struktur med inledning och avslutning?

- Ja, absolut --> 5p
- Någorlunda, saknar eventuellt inledning eller avslutning --> 3p
- Nja, svaret är ostrukturerad --> 1p

B) 5p – Användning av primärlitteraturen

Använder skribenten primärlitteraturen i sin diskussion?

- Ja, tar exempel från romanen i relation till diskussionen om hur en språkvårdare skulle vilja redigera romanen --> 5p
- Ja, tar exempel från romanen, men endast i diskussion om romanens språk på en grundnivå --> 3p
- Ja, tar exempel från romanen, men utan att diskutera dem --> 1p

C) 5p – Användning av sekundärlitteratur

Använder skribenten sekundärlitteraturen i sin diskussion?

- Ja, tar exempel från insändaren i diskussionen om hur en språkvårdare skulle vilja redigera romanen --> 5p
- Ja, tar exempel från insändaren, men endast i diskussion om romanens språk på en grundnivå --> 3p
- Ja, tar exempel från insändaren, men utan att diskutera dem --> 1p

D) 5p – Vetenskaplig diskussion om språk

För skribenten ett språkvetenskapligt resonemang, inklusive använder skribenten korrekt och varierad terminologi inför språkforskning?

- Ja, ett tydligt språkvetenskapligt resonemang, använder t.ex. tydliga och flera exempel --> 5p
- Ja, ett någorlunda tydligt språkvetenskapligt resonemang, använder t.ex. någorlunda tydliga språkliga exempel, men få --> 3p
- Nja, resonemanget är gränsfall till inte språkvetenskapligt, använder t.ex. få och/eller otydliga exempel --> 1p

Uppg. 1.1 b (0–20p) Skriv en litteraturvetenskaplig essä utifrån följande instruktioner.

Essän bedöms utifrån följande kriterier:

A) 5p – Essästruktur

Är det en essä med en klar och tydlig struktur med inledning och avslutning?

- Ja, absolut --> 5p
- Någorlunda, saknar eventuellt inledning eller avslutning --> 3p
- Nja, svaret är ostrukturerad --> 1p

B) 5p – Användning av primärlitteraturen

Använder skribenten primärlitteraturen i sin diskussion?

- Ja, använder exempel från romanen i relation till diskussionen om hur författaren använder språket i romanen i en litterär kontext
 - o 5p
- Ja, tar exempel från romanen, men endast i diskussion om romanens språk på en grundnivå --> 3p
- Ja, tar exempel från romanen, men utan att diskutera dem --> 1p

C) 5p – Användning av sekundärlitteratur

Använder skribenten sekundärlitteraturen i sin diskussion?

- Ja, tar exempel från intervjun i diskussionen om hur författaren använder språket i romanen i en litterär kontext --> 5p
- Ja, tar exempel från intervjun, men endast i diskussion om romanens språk på en grundnivå --> 3p
- Ja, tar exempel från intervjun, men utan att diskutera dem --> 1p

D) 5p – Vetenskaplig diskussion om litteratur

Använder skribenten korrekt och varierad litteraturvetenskaplig terminologi?

- Ja, använder tydliga och flera exempel på litteraturvetenskaplig terminologi --> 5p
- Ja, använder någorlunda tydliga, men få exempel på litteraturvetenskaplig terminologi --> 3p
- Nja, använder få, men otydliga, exempel på litteraturvetenskaplig terminologi --> 1p

Uppgift 1.2 – Begrepp och definitioner 0-20 p

Uppgift 1.2 a: Attribut

Exempel på svar:

- a) "skandinavisk klang"
- b) "alla de ortnamn med skandinavisk klang eller ursprung som finns runt om i landet"

Motivering:

- a) "skandinavisk" beskriver "klang" och ingår i samma nominalfras
- b) "alla de" och " med skandinavisk klang eller ursprung som finns runt om i landet" beskriver "ortnamn" och ingår i samma nominalfras

1p för korrekt svar + 1 p för motivering

Uppgift 1.2 b: Konjunktion

Exempel på svar:

"men det kan..."

Motivering:

"men" binder samman en huvudsats med en annan huvudsats, dvs lika med lika.

1p för korrekt svar + 1 p för motivering

Uppgift 1.2 c: Apposition

Exempel på svar:

- a) "grevskapet Yorkshire"

Motivering:

Yorkshire avgränsar vilket grevskap bönderna bodde i och är bestämning till huvudordet i nominalfrasen 'grevskapet' och bestämningen består i sig av en nominalfras, i det här fallet bestående av ett egennamn.

1p för korrekt svar + 1 p för motivering

Uppgift 1.2 d: Satsadverbial

Exempel på svar:

- a) "alltså"
- b) "därför"
- c) "endast"

Motivering:

Adverbialen påverkar hela satsens betydelse.

1p för korrekt svar + 1 p för motivering

Uppgift 1.2 e: Passiv

Exempel på svar:

a) " ortnamnen myntades"

b) "bönder som var inspirerade"

Motivering:

a) s-passiv - visar att subjektet 'ortnamnen' har skapats av bönderna. Det kunde göras om till en aktiv sats med bönderna som subjekt: De anglosaxiska bönderna myntade ortnamnen.

b) vara-passiv – visar att bönderna fick inspiration av något nämligen vikingarnas kultur, att det fanns något som var en källa för inspiration. Även den här satsen kan göras om till aktiv: Vikingarnas kultur inspirerade de anglosaxiska bönderna.

Båda exemplen förekommer med agentadverbial som talar om vem som skulle varit subjekt i en aktiv version av satsen. Det måste man inte ha med i passiva satser men det kan förekomma.

(Finns är inte passivt. Det är en deponensform och förekommer alltid i s-form och man kan alltså inte göra om den satsen till en aktiv sats.)

1p för korrekt svar + 1 p för motivering

Uppgift 1.2 f: Intertextualitet

Exempel på svar:

a) English: the language of the Vikings

b) Netflix-filmen The dig

Motivering:

a och b) Titlar på andra verk

1p för korrekt svar + 1 p för motivering

Uppgift 1.2 g: Liknelse

Exempel på svar:

"En del ser dessa ortnamn som ett bevis på att vikingar valde att bosätta sig där"

Motivering:

Dessa ortnamn är kanske inte ett bevis, men en del forskare förstår dem som ett bevis.

1p för korrekt svar + 1 p för motivering

Uppgift 1.2 h: Tretal

Exempel på svar:

"Anglosaxarna var inte bara marodörer och byteshandlare ... De hade kultur. De hade konst. De hade pengar! Vikingarna kan vi glömma!"

Motivering:

3 gånger "De hade..."

1p för korrekt svar + 1 p för motivering

Uppgift 1.2 i: Motsatser

Exempel på svar:

"Viking eller anglosaxare, rik eller fattig, markägare eller jordlös, alla blir de undersåtar i Vilhelm Erövrarens nya rike"

Motivering:

2 exempel på motsatser, tydligast kanske i "rik" <> "fattig", klara antonymer

1p för korrekt svar + 1 p för motivering

Uppgift 1.2 j: Metaforer, som inte är liknelser

Exempel på svar:

"Vikingarnas räder i England gjorde djupa avtryck i det engelska språket."

Motivering:

"avtryck" är något man fysiskt gör när man går, t.ex. i våt jord eller snö, men här används det om hur "vikingarnas räder" påverkade engelskan, såsom en fot kan påverka och lämna spår i våt jord eller snö..

1p för korrekt svar + 1 p för motivering

Del 2 - Språkfärdighet (0–40p)

Uppgift 2

Varje del (1–4) ger maximalt 10 poäng.
--

1	Kontakt med i alla fall 1 av texterna genom hela texten: Den sökande har förstått facklitteraturen.	10 p
	Reduktion av poäng om kontakten är mindre tät. Om endast det som anges i uppgiftsbeskrivningen nämns blir det 3 p	
2	Det finns inledning och avslutning i texten = den sökandes text. Det går en röd tråd genom texten = den sökandes text. God textbindning inom stycken och över styckesgränser.	10 p
	Reduktion av poäng beroende på hur många brister det finns i textbindning. Flera brister i textbindningen ger 3 p.	
3	Ord och idiom: Korrekt användning av ord och idiom	10 p
	Varje felaktigt använt ord eller idiom: -1 p. Stavfel har endast inverkat på bedömningen om de inneburit att ordet kunnat tas som ett annat och således försvårat förståelsen av texten.	
4	Grammatik och språkligkorrekthet: genomgående korrekta grammatiska strukturer, inkl. stavning.	10 p
	Varje felaktig grammatisk struktur: -1 p	